

Problem obywateli i lekarzy

Tajemnica lekarska inaczej

Tego samego dnia (14 lipca 2016 r.) prezes Naczelnej Rady Lekarskiej Maciej Hamankiewicz wystosował pisma do rzecznika praw pacjenta Krystyny Barbary Kozłowskiej, rzecznika praw obywatelskich Artura Bodnara oraz do lekarzy i lekarzy dentyków. Każde z nich dotyczy tej samej sprawy: zmian w ustawie Kodeks postępowania karnego, ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentystry, ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, w części dotyczącej tajemnicy lekarskiej. Ustawę podpisał 11 lipca 2016 r. prezydent RP Andrzej Duda.

Przepisy ustawy właśnie weszły w życie. Od tego momentu lekarz jest obowiązany ujawnić na żądanie osoby bliskiej pacjentowi, który zmarł, informacje objęte tajemnicą lekarską także w sytuacji, gdy pacjent za życia wyraził wolę, aby nie ujawniać osobie tej takich informacji. Zmiany te podważają fundament tajemnicy lekarskiej, jakim jest prawo pacjenta do decydowania o tym, komu można udostępniać informacje dotyczące jego stanu zdrowia.

„Powinniśmy teraz – pisze prezes NRL – informować pacjentów, że w razie ich śmierci, my, lekarze, będziemy zmuszeni, nawet wbrew ich woli, do ujawniania ich bliskim wszystkich informacji medycznych uzyskanych w związku z leczeniem tych pacjentów. Sytuację komplikuje konieczność zidentyfikowania, czy osoba, która po śmierci pacjenta do nas przyszła, jest osobą mu bliską w rozumieniu ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Krąg tych osób jest szeroki. Osobą bliską zgodnie z przepisami ustawy jest: małżonek, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia w linii prostej, przedstawiciel ustawowy, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu lub osoba wskazana przez pacjenta. Nie mamy możliwości zweryfikowania, czy osoba, która do nas przyszła, jest pierwszą żoną, drugą żoną, a może nie żoną, a kobietą pozostającą we wspólnym związku itp.

Tajemnica lekarska wpisana jest w etos zawodów lekarza i lekarza dentystry od początków ich istnienia. Zasada poszanowania poufności informacji dotyczących stanu zdrowia pacjenta, w szczególności woli pacjenta w zakresie jej udostępniania lub nieudostępniania, znajduje odzwierciedlenie w treści przyrzeczenia lekarskiego oraz

w treści art. 23 Kodeksu etyki lekarskiej, który stanowi, że lekarz ma obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej. Tajemnicą są objęte wiadomości o pacjencie i jego otoczeniu uzyskane przez lekarza w związku z wykonywanymi czynnościami zawodowymi. Śmierć chorego nie zwalnia z obowiązku dochowania tajemnicy lekarskiej. Zgodnie z treścią art. 25 Kodeksu etyki lekarskiej zwolnienie z zachowania tajemnicy lekarskiej może nastąpić, gdy pacjent wyrazi na to zgodę; jeśli zachowanie tajemnicy w sposób istotny zagraża zdrowiu lub życiu pacjenta lub innych osób oraz jeśli zobowiązują do tego przepisy prawa. Wątpliwość – kontynuuje prezes NRL – budzi kwestia zwolnienia z tajemnicy lekarskiej na skutek zobowiązania wynikającego z przepisów prawa, szczególnie takiego, które godzi w istotę prawa pacjenta do samostanowienia, tj. do decydowania, czy i komu, informacje dotyczącej jego stanu zdrowia mogą być po jego śmierci udostępnione. Znowelizowane przepisy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, obligując lekarza do ujawnienia informacji o zmarłym pacjencie, nawet wbrew jego jednoznacznie wyrażonej w tym zakresie woli, stawiają lekarzy w sytuacji etycznego dylematu”.

W zakończeniu pisma do lekarzy i lekarzy dentyków czytamy: „Uchwalone prawo jest złe i samorząd lekarski wiedział to już na etapie projektu ustawy, zgłaszając stanowczy sprzeciw zawarty w stanowisku Prezydium NRL z 20 maja 2016 r. Dzisiaj, posiadając wiedzę o podpisaniu ustawy, problem mają przede wszystkim obywatele, gdyż nie są w stanie przewidzieć, komu informacje o ich problemach zdrowotnych zostaną po ich śmierci ujawnione. Problemem lekarzy jest natomiast wysokie prawdopodobieństwo, że pacjenci zaczynają zatajać przed lekarzami istotne dla procesu terapeutycznego informacje”.

Jolanta Budzowska w forum na stronie www.rynekzdrowia.pl wyraziła następującą opinię: „Każda z osób bliskich może zwolnić z tajemnicy i każda ma prawo sprzeciwu, czyli *liberum veto*. Ciekawe, kto będzie oceniał, czyja wola jest skuteczniejsza. Nowe zadania dla prawnika szpitala... Tylko jedno jest pewne: niestety, zdanie pacjenta nie będzie miało już żadnego znaczenia”.

(AP)